

Ruterdommen:

Forretningsmiddager er ikke korrupsjon

I dom av 5. september 2014 har Høyesterett (HR-2014-01779-A) frikjent den Ruter-ansatte som i juni 2013 ble korrupsjonsdømt etter å ha blitt påspandert tre middager. Dommen har lagt til grunn at det skal mye til for at slike arrangement skal betraktes som straffbar korrupsjon.

Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Linn Tea Kjørås
Senior Manager PwC Gransking

Partner
Knut Erik Friis
Partner PwC Gransking

Den opprinnelige dommen ble av mange ansett som en kriminalisering av vanlig praksis for kundepleie og relasjonsbygging.

Virksomhetens forhold til representasjon

Revisor vil kunne komme over transaksjoner som potensielt kan rammes av straffe-

lovens korrupsjonsbestemmelse. For eksempel kan dette være tilfelle ved undersøking av et selskaps skattesensitive konti, slik som representasjons-, markedsførings- og reisekonti og som kan trigge revisors profesjonelle skepsis.

Den nye Høyesterettsdommen av 5. september 2014, den såkalte Ruterdommen, tar for seg den nedre grensen av korrupsjonsbestemmelsen, og kan tjene som veiledning ved vurdering av nivå og retningslinjer knyttet til virksomhetens forhold til representasjon. Dette er også et emne som virksomhetene fort kan ønske å rådføre seg med revisor om.

Kort om saken

Driftssjefen i Ruter ble i januar 2013 ilagt en bot for korrupsjon på kr 20 000 for å ha deltatt i tre middager til en verdi av kr 4454 betalt av bussprodusenten Volvo. Bakgrunnen for bøteleggelsen var at påtalemyndigheten mente at fordelene var utilbørlige fordi de ble gitt i forbindelse med anbudskonkurranser, fordi de ble holdt skjult for arbeidsgiver og fordi deltakelse på middagene var i strid med interne etiske retningslinjer.

Oslo tingrett hevet boten til kr 24 000 i dom fra juni 2013, men driftssjefen ble senere frifunnet i Borgarting lagmannsrett.

Høyesterett opprettholdt frifinnelsen og har i sin dom sett nærmere på de momentene som er relevante ved vurderingen av om «utilbørlighetskriteriet» i korrupsjonsbestemmelsen er oppfylt. Høyesterett fremhever at utilbørlig går ut over hva som oppfattes som kritikkverdig og at ingen

skal kunne straffes med mindre det foreligger et klart klanderverdig forhold.

I tillegg viser Høyesterett i dommen til at det må stilles særlige krav til offentlige tjenestemenn og at de samme skjerpede kravene kan stilles til ansatte i offentlig eide selskaper som primært forestår offentlige oppgaver på vegne av sine eiere.

Høyesteretts vurdering

Med hensyn til selve utilbørlighetsvurderingen viser Høyesterett til at denne må foretas som en totalvurdering av en rekke ulike elementer.

Dette kan være:

- formålet med ytelsen
- ytelsens art og verdi
- hvilken grad av åpenhet som foreligger
- hvilket regelsett som eksisterer i bedriften eller bransjen
- om forholdet gjelder offentlige tjenestemenn eller privat næringsliv
- hvilken posisjon henholdsvis giver og mottaker til ytelsen har

Høyesterett har i forbindelse med denne saken særlig drøftet følgende momenter:

Påvirkningsmomentet

Bare i svært spesielle tilfeller vil det være grunn til å dømme etter korrupsjonsbestemmelsen dersom en må se helt bort fra at det foreligger et påvirkningsmoment.

I denne saken forelå det ikke noe påvirkningsmoment som tilsa at driftssjefen hadde opptrådt klanderverdig, da siktemålet med middagsinvitasjonene ikke hadde vært å søke å påvirke driftssjefen i noen konkret sammenheng.

IKKE KORRUPSJON: Også offentlig ansatte må kunne akseptere en invitasjon til en middag betalt av andre enn arbeidsgiver uten å stå i fare for å bli dømt for korrupsjon.

Selv om driftssjefen hadde en sentral rolle i gjennomføring av anbudskonkurranser og stor innflytelse på utforming av anbudsgrunnlaget, var ikke arrangementene tidsmessig lagt til forestående konkrete beslutninger i anbudssammenheng, der han kunne øve innflytelse.

Åpenhet

Driftssjefen hadde en selvstendig ledende stilling. At han ikke avklarte deltakelsen med sin nærmeste leder kunne derfor ikke tolkes som at han hadde holdt noe skjult. Han hadde omtalt middagene overfor kolleger og middagene var holdt i restaurantenes ordinære lokaler.

Etiske regler

Driftssjefen hadde ikke overtrådt Ruters interne etiske regler. Uansett var disse gitt en så alminnelig utforming at de ikke under noen omstendighet ville kunne tillegges særlig vekt ved vurderingen av om det forelå et utilbørlig forhold.

Fordelens karakter

Til tross for at det foreligger skjerpede krav til offentlig ansatte, må også offentlig

ansatte kunne akseptere en invitasjon til en konsert, en middag eller et annet lignende arrangement betalt av andre enn arbeidsgiver, hvor også representanter for andre virksomheter eller etater er invitert, uten å stå i fare for å bli dømt for korrupsjon. Dette selv om arrangementet ikke innebærer noe faglig opplegg.

En fordel som ikke er av varig karakter og som konsumeres i tilknytning til et arrangement som er relevant for arbeidstakerens stilling, vil normalt ikke rammes av straffelovens korrupsjonsbestemmelse. Det fremheves i dommen at slektskapet til andre former for ordinær kundepleie og tradisjonell kundekontakt er så sterkt at det skal mye til for at arrangementet må anses som så påkostet at deltakelsen kan anses som utilbørlig.

På bakgrunn av dette kom Høyesterett til at driftssjefen, ved å ha deltatt på disse tre middagene, ikke hadde opptrådt utilbørlig. Resultatet ble at påtalemyndighetens anke ble forkastet og frifinnelsen opprettholdt.

Vår kommentar

Utilbørlighetskriteriet er en rettslig standard som vil utvikle seg i takt med samfunnsutviklingen. Den vil også tolkes ulikt fra område til område. Høyesterett har i forbindelse med dommen påpekt at vurderingen ikke nødvendigvis ville vært den samme for eksempel for en kommunal saksbehandler som utøver tradisjonell myndighetsutøvelse.

Generelt må revisor utøve profesjonell skepsis ved revisjonen og tenke gjennom om forhold av denne typen kan være korrupsjon når de dukker opp gjennom revisjonen. Dommen er viktig fordi den bidrar til å avklare hva som er den nedre grensen for korrupsjon i Norge. I dommen fastslås at jo nærmere en handling ligger ordinær kundepleie og tradisjonell kundekontakt, jo mer skal til for å bli domfelt for korrupsjon. I denne konkrete sammenhengen var altså tre middager med en samlet verdi på 4454 kr, under den nedre grensen. Det er også verdt å merke seg at siden Høyesterett uttaler at avgjørelsen ikke var tvilsom, er det nok mer å gå på før tilsvarende forhold blir ansett som korrupsjon.

SISTE NYTT

Est. 2002 • 2014

Regnskap i nettskyen

- Jeg må følge med i tiden, og mine klienter bruker flere programmer i nettskyen. Hverdagen har blitt mye enklere, og rollefordelingen mellom meg og mine klienter er svært effektiv i Tripletex. Når Tripletex i tillegg har integrasjon mot alle de store årsoppgjørprogrammene, blir det veldig enkelt, sier nok en fornøyd revisor.

Prøv gratis
på
tripletex.no

Tripletex er et komplett økonomisystem med automatiserte og tidsbesparende løsninger. Tripletex er 100 % webbasert, så du kan jobbe hvor du vil og på alle enheter.

Tripletex – økonomisystemet som tar deg og dine klienter inn i fremtiden.

tripletex

